

Carpinus
betulus

8

Haagbeuk

De Althæa Pers

AS

BLAD

BLOEIWIJZE

BIJPRODUCT

STUIFMEEL

WORTEL

ZAAD

ZOMERTAK

HOUT

SCHORS

VRUCHT

GASTEN DIERLIJK

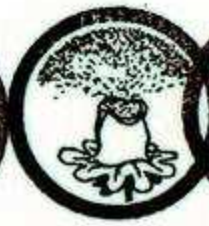
GASTEN PLANTAARDIG

TAKDOORSNEDE

WINTERTAK

Carpinus betulus

Haagbeuk

Wie de naamgever van de haagbeuk ook geweest mag zijn, hij heeft in elk geval gezorgd voor misverstanden. De haagbeuk heeft met de beuk niets van doen, want hij behoort namelijk tot de hazelaarfamilie. Wel zijn er een paar gelijkenissen met de beuk. Allereerst hebben de bladeren veel gemeen. En dat, terwijl de Latijnse soortnaam *betulus* weer verwijst naar een overeenkomst met het berkenblad. Verder is ook de groeiwijze gelijk aan die van de beuk. Wat eerst een hoofdtak is, wordt de eerste grote zijtak, terwijl een eerdere zijtak zich vervolgens opricht en de stam zo voortzet, die dan weer zijtak wordt en zo verder tot een hoogte van 25 meter. Meestal blijft hij echter een kleine boom of hoge struik. Als grote boom is hij in ons land vrij zeldzaam.

¶ De haagbeuk is inheems. De noordwestgrens van zijn verspreidingsgebied gaat door Nederland, waar hij van nature voornamelijk in Twente, de Achterhoek en Zuid-Limburg voorkwam. Hij is in deze streken, als laatste van de inheemse boomsoorten, pas in de laatste eeuwen voor het begin van onze jaartelling doorgedrongen. Zijn oorspronkelijke aanwezigheid bleef niet helemaal tot het oosten en zuiden beperkt. Uit stuifmeelonderzoek is gebleken dat hij in de vroege middeleeuwen ook op de geestgronden in het westen voorkwam.

¶ Opvallend is de inplanting van de takken. Bij de meeste bomen verloopt deze min of meer cirkelrond. Bij de haagbeuk is de inplanting onregelmatig golvend. Dit is terug te zien in de vorm van de jaarringen. De stam van oudere bomen heeft ook vaak een gegolfd oppervlak en maakt daardoor een gespierde indruk. De kroon is zeer dicht en geeft veel schaduw. Het wortelstelsel is vlak, zonder penwortel. Takken, knoppen en bladeren zijn kaal. De bladeren zijn bijna twee maal zo lang als breed met de grootste breedte ongeveer in het midden. Ze zijn dof en het oppervlak is een beetje ruw en dat is verschillend ten opzichte van het beukenblad.

¶ Voordat in het voorjaar het blad aan de boom komt, is hij overdekt met geelgroene katjes. De mannelijke katjes hangen en ze kenmerken zich door hun grove schubben. De vrouwelijke katjes komen wat later. Ze hangen vrij onopvallend aan het einde van de takjes, als ook het blad er al is. Wel opvallend zijn de vruchtjes. Het is een klein bruin nootje, omgeven door een drietandig vleugeltje: twee korte vleugeltjes naar opzij en één lange naar voren. Op dat vleugeltje drijft het zaadje op de wind mee. In goede, losse grond kiemt het snel.

¶ Het afgefallen blad van onder andere zomereik en den is verantwoordelijk voor bodemverzuring. De haagbeuk daarentegen is een echte boomverbeteraar. Hij biedt met zijn goed verterende bladstrooisel een prima tegenwicht en de bosbouw maakt daar dankbaar gebruik van. Hij kan onder schaduwrijke

omstandigheden goed gedijen en om die reden wordt hij veel benut als onderbegroeiing in jonge bossen. Hij groeit bovendien traag en concurreert nooit met boomsoorten waar het de houtvester om te doen is. *

¶ De haagbeuk heeft een lange levensduur en is geschikt als parkboom, straatboom en haag. Voor gebruik in de straat wordt hij gekloond door middel van enten. Zo ontstaan er bomen van gelijke hoogte en kroonomvang. Hij kan goed tegen snoeien, loopt snel en sterk uit en zijn takken groeien gemakkelijk ineen. Hierdoor is hij uitermate geschikt voor het vormen van hagen. Het voordeel van haagbeukenhagen is dat ze het hele jaar door een ondoorzichtige schutting vormen, omdat na de herfst het oude, bruine blad aan de takken blijft tot in het late voorjaar. Door de voorjaarswinden wordt het uiteindelijk afgeblazen en binnen de kortste tijd staan de nieuwe blaadjes aan de takken. Voor het vormen van een goede haag is het nodig om drie tot vier haagbeuken per meter te plaatsen. Beter is het om een dubbele rij te planten met een afstand tussen de rijen van dertig centimeter.

¶ Het hout is grijswitachtig van kleur. Het is hard, sterk en zeer moeilijk te splijten. Hierdoor is het bij uitstek geschikt voor de technische en gereedschapsindustrie. Zo wordt het bijvoorbeeld gebruikt voor slagersblokken, tandwielen, lijmtangen en stelen voor schoppen. Vroeger werden er zelfs ski's van gemaakt.

¶ Dieren en planten hebben niet echt een specifieke relatie met de haagbeuk. De appelvink eet graag zijn

zaden. Ziekten of insectenplagen komen bij de haagbeuk nauwelijks voor. Wel is hij door zijn dunne schors gevoelig voor zonnebrand.

¶ Doordat de haagbeuk oorspronkelijk slechts op weinig plaatsen voorkwam, speelt hij geen rol in de folklore en bestaan er geen mythen of volksverhalen waar hij een hoofdrol in speelt. Ook zijn er geen plaats- of persoonsnamen van afgeleid. In oude volksnamen vinden we het gebruik van het hout terug, zoals in booghoutboom, heggenbeuk, jukboom, wielboom of wielwilg. Verder komt de haagbeuk voor in de Keltische boomkalender. Je bent een haagbeuk als je geboren bent tussen 4 en 13 juni of tussen 2 en 11 december. In dat geval worden je de volgende eigenschappen toegedicht: een diep gevoel voor rechtvaardigheid, een sterk verantwoordelijkheidsbesef en een loyale attitude. Verder is het slechten van tegenstellingen een kenmerk, mede door het creëren van gelijke kansen voor iedereen. En tenslotte ben je ook nog vergevingsgezind. Wie herkent zich in dit profiel?

Vindplaats : Kralingse Bos, Rotterdam

